

VEGETAȚIA MEGAFORBIETELOR DIN VALEA IALOMIȚEI (MUNȚII BUCEGI)

Monica NEBLEA¹

Ialomița își culege apele din două circuri glaciare, situate între culmea Doamnei, Vf. Bucura Dumbravă, Mecetul Turcesc și Colții Obârșiei (Munții Bucegi). Obârșiile sunt firave, ele apar la baza unor mari acumulări de grohotișuri, debitul crește brusc la cascada care separă cirul de valea glaciară, prin aportul izvoarelor generate de căderea stratelor.

În aval se desfășoară sectorul fluviatil, în care Ialomița primește ca afluenți principali pe stânga văile: Cocora, Blana, Nucet, Oboarele, Scropoasa, Orzei, Ialomicioara, iar pe dreapta Horoaba, Tătaru, Mircea, Bolboci, Lucăcilă, Brătei și Rătei. Debitul Ialomiței crește în acest sector, meandrează în bazine și chei, care se succed în sensul următor: Cheile Urșilor, Cheile Peșterii, bazinetul Padina, Cheile Tătarului Mic, Cheile Tătarului Mare, Cheile Zănoaga Mică, bazinetul „dintre Zănoage”, Cheile Zănoaga Mare, bazinetul Scropoasa, Cheile Orzei, bazinetul Moroieni și, în final, Cheile de la Dobrești. Umiditatea edafică și atmosferică de-a lungul văii Ialomiței a favorizat dezvoltarea luxuriantă a buruienilor higrofile din clasa *Mulgedio-Aconitetea*, la aparțin asociațiile *Adenostylo-Doronicetum austriaci*, *Cirsio waldsteinii-Heracleetum palmati*, *Ligulario sibiricae-Ribetum petraei* și *Salici-Alnetum viridis*.

Exigențele fitocenozelor acestor asociații față de umiditate se încadrează în următorii parametri: mezofile, mezohigrofile, în timp ce pentru temperatură și reacția solului preferințele sunt microterme, micromezoterme, respectiv acidoneutrofile și slab acid neutrofile.

Din punct de vedere fitogeografic, fondul de bază este format de elementele eurasiatice, europene, central-europene și circumpolare. Caracterul regional al acestor asociații este reliefat de prezența speciilor carpato-balcanice și carpato-endemice (*Dianthus spiculifolius*, *Silene nutans* ssp. *dubia*, *Hepatica transsilvanica*, *Thymus comosus*, *Scabiosa lucida*, *Saxifraga luteo-viridis*, *Campanula carpatica*, *Pulmonaria rubra*, *Heracleum transsilvanicum*, *Leucanthemum waldsteinii*, *Hieracium rotundatum*, *Aconitum toxicum*, *Doronicum carpaticum*).

***Adenostylo alliariae* – *Doronicetum austriaci* Horvat 1956**

Cenozele edificate de *Adenostyles alliariae* și *Doronicum austriacum* se instalează pe văile și vâlcelele din etajul montan superior, fiind identificate în teritoriul cercetat la Peștera Ialomiței, Scropoasa, Cheile Zănoagei. Compoziția floristică este reprezentată de specii cu origine poligenetică, ce manifestă exigențe ecologice, legate de umiditate și troficitatea solului, drept pentru care se localizează în văi, de-a lungul torenților sau pe soluri coluviale, umede,

---

¹ Universitatea din Pitești

bogate în substanțe nutritive. Datorită existenței în structura floristică a unor elemente carpatice (*Cirsium waldsteinii*, *Leucanthemum waldsteinii*, *Dentaria glandulosa*), această asociație este o vicariantă carpato-balcanică a asociației *Adenostylo-Cicerbicetum* Br.-Bl. 1950 din Alpi.

Analiza floristică a acestei asociații evidențiază prezența a numeroase specii caracteristice pentru alianță, ordin (*Leucanthemum waldsteinii*, *Rumex alpinus*, *Senecio germanicus*, *Chaerophyllum hirsutum*, *Cirsium waldsteinii*, *Aconitum toxicum*) și clasă (*Athyrium distentifolium*, *Ranunculus platanifolius*, *Cicerbita alpina*, *Valeriana sambucifolia*).

***Cirsio waldsteinii* – *Heracleetum transsilvanici* Pawl et Walas 1949**

Existența acestei asociații endemice a fost semnalată pentru prima dată în Carpații de Sud-Est de Borza (1933) din M-ții Retezat sub denumirea *Heracleetum palmati*.

Aceste cenoze higrofile populează văile abrupte, cu umiditate ridicată, din etajul montan superior unde vegetează pe soluri coluviale, umede, bogate în pietriș, acoperite parțial cu o pătură subțire de humus, de pe Valea Ialomiței (Cheile Zănoagei, Cheile Tătarului). Edificatorul acestei asociații, *Cirsium waldsteinii* este însoțit de endemitul carpatic, *Heracleum transsilvanicum* (*Heracleum palmatum*), care are o participare redusă în fitocenozele analizate.

Speciile caracteristice pentru alianță, ordin (*Carduus personatus*, *Senecio germanicus*, *Rumex arifolius*, *Leucanthemum waldsteinii*, *Doronicum austriacum*) și clasă (*Ranunculus platanifolius*, *Milium effusum*, *Valeriana sambucifolia*, *Athyrium distentifolium*) întregesc compoziția floristică a acestei asociații. Speciile însoțitoare ale acestor megaforbiete, care au o prezență ridicată, sunt proprii pădurilor din etajul montan superior, spre exemplu: *Myosotis sylvatica*, *Luzula luzuloides*, *Pulmonaria rubra*, *Athyrium filix-femina*, *Daphne mezereum*. Prezența stratului de zăpadă timp îndelungat, în stațiunile în care se instalează aceste cenoze, favorizează evoluția lor spre grupările cu *Salix silesiaca* și *Alnus viridis*.

***Ligulario sibiricae* – *Ribetum petraei* ass. nova**

În Cheile Zănoagei au fost identificate populații în care domină *Ligularia sibirica* și *Ribes petraeum*. Investigațiile efectuate ne-au relevat împrejurarea că aceste populații de *Ligularia sibirica* se extind și în afara acestor cheilor, până sub Schitul Ialomița și Scropoasa.

Comunitățile vegetale care prezintă ca specie caracteristică pe *Ligularia sibirica* ocupă habitate variate: megaforbiete (*Ligulario sibiricae-Polygonetum bistortae*), mlaștini mezo-oligotrofe (din ordinul *Scheuchzerietalia*) și pajiști umede (*Ligulario sibiricae-Molinietum caeruleae*). Aceste grupări vegetale, în care *Ligularia sibirica* realizează acoperiri de până la 35% au fost identificate în Pirineii Orientali, majoritatea stațiunilor fiind localizate între 1000 și 1200 m.s.m.

La noi în țară, *Ligularia sibirica* este cunoscută ca o componentă a unor turbării mezotrofe și chiar oligotrofe, de pe substrat acid, a cenzelor fontinale cu *Caltha palustris*, dar și a megaforbietelor.

În Cheile Zănoagei, Cheile Tătarului, Peștera Ialomiței, atât *Ligularia sibirica* cât și *Ribes petraeum* au fost identificate în ambianța cenotică a megaforbietelor, care vegetează pe soluri cu pH bazic, umede, reci, bogate în substanțe nutritive.

Remarcăm că în țara noastră, *Ligularia sibirica* a fost semnalată și din alte stațiuni cu substrat calcaros: M-ții Vânturarița (Ciurchea, 1964) și Cheile Brusturet (Drăghici, 1994; Alexiu et Stancu, 2003).

Populațiilor de *Ligularia sibirica* din țara noastră li se atribuie o vechime tardiglaciară sau chiar pleniglaciară würmiană. Cu toate acestea, prof. Ehrendorfer (Com. Verb.), și-a exprimat opinia că aceste vestigii ale populațiilor de *Ligularia sibirica*, atât din Austria, cât și din România, ar putea să aibă o vechime mai mare, fiind relictate preglaciare.

Mobilitatea grohotișurilor din Cheile Zănoagei, ca și din alte locuri în care se găsește *Ligularia sibirica*, a redus intensitatea competiției cenotice, asigurând astfel dăinuirea acestor cenoze relictate, în care se găsesc numeroase componente vegetale de un deosebit interes fitogeografic.

Cenozele vegetale de pe abrupturile Cheilor Zănoagei formează mozaicuri cu alcătuirii floristice variate și care prezintă un evident caracter ecotonal.

Prin sinuziile dominate de componentele ordinului *Adenostyletalia*, atribuim aceste cenoze unor megaforbiete. Dintre aceste componente sunt prezente în Cheile Zănoagei, specii ca: *Alnus viridis*, *Geranium sylvaticum*, *Cortusa matthioli*, *Valeriana sambucifolia*. Pe lângă acestea, în cenozele studiate sunt concludent reprezentate speciile alianței *Alno-Ulmion* (*Geum rivale*, *Geranium phaeum*, *Astrantia major*, *Filipendula ulmaria*).

La rândul său, mobilitatea cenotică care relevă menținerea cheilor, într-o stare de relativă tinerete este confirmată de prezența unor specii din alianța *Sambuco-Salicion* (*Salix caprea*, *Sambucus racemosa*, *Sorbus aucuparia*).

Valoarea conservativă a acestor habitate este mare, deoarece adăpostesc populații vechi de *Ligularia sibirica*, specie considerată a fi un relict glaciară în regresie, în Europa. De asemenea, acest taxon figurează în Anexa I a Convenției de la Berna, dar și în Anexa II a Directivei Habitare, care se referă la speciile animale și vegetale de interes comunitar a căror conservare necesită delimitarea de zone speciale de conservare.

***Salici – Alnetum viridis* Colić et al. 1962**

Din punct de vedere cenotaxonomic, asociația *Salici-Alnetum viridis* este o vicariantă balcano-sud-carpatică a asociației *Alnetum viridis* Br.-Bl. 1918 din Alpi, semnalată în Carpații Meridionali prin subasociația *austro-carpaticum* Borza 1918. În teritoriul cercetat, cenozele arbustive edificate de elementul boreal montan *Alnus viridis* vegetează la altitudini care depășesc 1000 m, pe soluri de tip rankere superficiale și permanent umede, pe versanți abrupti, cu grade de înclinație de peste 45°, în lungul pâraielor și a torenților. În etajul subalpin, arinul de munte se amestecă adesea cu jneapănul și ienupărul, dar având o capacitate de regenerare mai rapidă decât acestea, populează rapid suprafețele noi.

Arinișurile de munte au rol important în reglarea regimului hidrologic din zona înaltă a munților, datorită rezistenței lor la condițiile meteorologice nefavorabile (avalanșe de zăpadă, alunecări), contribuind astfel, la menținerea echilibrului natural în Carpați.

Structura floristică a acestor fitocenoză se caracterizează prin prezența a numeroase specii de buruienișuri înalte din alianța *Adenostylion*, ordinul *Adenostyletalia* (*Leucanthemum waldsteinii*, *Veratrum album*, *Senecio germanicus*, *Cirsium waldsteinii*, *Stellaria nemorum*) și clasa *Mulgedio-Aconitetea* (*Myosotis sylvatica*, *Athyrium distentifolium*, *Calamagrostis arundinacea*, *Deschampsia caespitosa*, *Valeriana sambucifolia*).

Bibliografie

1. **Alexiu V., Stancu Daniela Ileana**, 2003, Carici remotae-Calthetum laetae Coldea (1972) 1978 ligularietosum sibiricae nova subass. in the Brusturet Gorges (Piatra Craiului), in Pop. O. ed., *Research in Piatra Craiului National Park*, Brașov, 94-97.
2. **Beldie Al**, 1967, *Flora și vegetația Munților Bucegi*, Ed. Acad. R.P.R, București.
3. **Borza Al**, 1934, Studii fitosociologice în Munții Retezat, *Bul. Grăd. Bot., Muz. Bot.*, Cluj, **16**: 1-84.
4. **Boșcaiu N.**, 1975, Problemele conservării vegetației alpine și subalpine, *Ocot. nat. med. înconj.*, București, **19** (1): 17-21.
5. **Ciurchea Maria**, 1970, Vegetația stâncăriilor de pe Valea Călinești (jud. Vâlcea), *Contr. Bot.*, Cluj-Napoca, 127-136.
6. **Drăghici Bibica**, 1994, Vegetația saxicolă din Valea Dâmbovicioarei și versantul estic al Pietrei Craiului, *Bul. Șt. Fac. Științe*, Seria Biologie și Ed. fizică, Univ. Pitești, 57-88.
7. **Sanda V., Popescu A.**, 1986, Vegetația buruienișurilor montane (Clasa Betulo-Adenostyletea Br.-Bl. 48) din Carpații României, *St. și Cerc. de Biol.*, Seria Biol. veget., **38** (1): 19-27.
8. ****, 1952-1965, *Flora R.P.R.*, **I-X**, Ed. Acad. București.
9. ****, 1966-1976, *Flora R.S.R.*, **XI-XIII**, Ed. Acad. București.
10. www.pole-tourbiers.org/does/ligularia_sibirica.pdf